

Med hänvisning till vad ovan anförts hemställer vi därför,
att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t
hemställa om förslag till åtgärder som gör det möjligt för
kommunerna att snabbt inrätta ett servicesystem för tillsyn
av sjuka barn, vilkas mödrar har förvärvsarbete.

Stockholm i januari 1962

Helmer Holmberg

H. Hagberg

Henning Nilsson

Nr 625

Av herrar Lindkvist och Arvidson, om inrättande av en statlig
konsertbyrå.

1947 års musikutredning karakteriserade i sitt betänkande Musikliv i Sverige (SOU 1954: 2) bildandet av en offentlig arrangemangs- och förmedlingsbyrå för tonkonstnärer som ett av de mest angelägna av sina förslag.

Att 1947 års musikutredning så starkt betonade kravet på en statlig konsertbyrå motiverades dels med hänvisning till det dittillsvarande konsertväsendets bristfälliga och ineffektiva uppbyggnad, som på intet sätt ansågs motsvara det svenska musiklivets behov, dels med den rådande bristen på arbetsuppgifter och engagemangstillfällen för våra svenska, vid den statliga musikhögskolan solistiskt utbildade tonkonstnärer.

Under de åtta år som gått, sedan 1947 års musikutredning efter ett grundligt och kostsamt arbete framlade sina förslag, har utvecklingen inom musiklivet ytterligare understrukit behovet av en statlig konsertbyrå.

På grund av den enorma utvecklingen, särskilt under de senaste åren, av den mekaniska musikdistributionen genom radio, TV och grammofon har den levande musiken och speciellt solist- och kammarmusiken kommit i ytterst trängt läge. Det hittillsvarande statliga och kommunala stödet till musiken har koncentrerats till vissa större städer med symfoniorkestrar, medan solist- och kammarmusiken fått dra sig fram praktiskt taget utan sådant stöd. Detta är ur musikkulturell synpunkt ytterligt beklagligt dels med tanke på att solist- och kammarmusiklitteraturen är betydligt rikare än litteraturen för orkester, dels med hänsyn till att solister och kammarmusiker är lätttrörliga enheter, som utan alltför stora gage- och resekostnader kan besöka de många orter i vårt långsträckta land, vilka eljest sällan eller aldrig får någon kontakt med kvalitativt högtstående, levande musik.

Det är ett komplett misstag att tro, att de underbara uppfinningarna radio, TV och grammofon, som nu gjort musik till var mans egendom, kan *ersätta* den levande musiken på det konstnärliga planet. Dessa tekniska hjälpmedel kan endast komplettera det direkta framförandet. Endast den som genom upplevelser av den levande musiken upptäckt dess inneboende värden har förmåga att till fullo uppskatta samma musik, när han sedan hör den genom högtalare.

Att ge även de svenska medborgarna utanför tätorterna möjligheter till berikande upplevelser av levande musik, framförd av goda tonkonstnärer, är en stor och betydelsefull kulturuppgift.

Med den uppbyggnad, som det svenska konsertväsendet f. n. har, kan denna uppgift inte fyllas.

Bristerna i den nuvarande ordningen orsakas i hög grad av det förhållandet att arrangerandet av solist- och kammarmusikkonserter huvudsakligen handhas av privata konsertarrangörer, vilka bedriver sin verksamhet i vinstsyfte.

Konsertarrangörernas verksamhet består dels i engagerandet av tonkonstnärer mot ett visst gage, dels i en rad praktiska arrangemang för själva konsertens genomförande (förhyrning av lokal, reklamåtgärder, försäljning av biljetter etc.). Det förhållandet, att praktiskt taget all sådan konsertarrangörsverksamhet bedrivs i vinstsyfte, medför med nödvändighet en rad för musiklivet allvarliga olägenheter, vilka påtalades utförligt även av 1947 års musikutredning och av vilka följande förefaller särskilt anmärkningsvärda:

- a) Konsertväsendets utformning och planering med sikte på musiklivets behov omöjliggörs. Fördelningen av olika slags konserter är sålunda helt slumpartad; stora delar av landet kommer över huvud taget aldrig i kontakt med levande musik, framförd av kvalificerade tonkonstnärer; samtidigt tillåts tidvis antalet konserter, särskilt i de större städerna, att vida överstiga vad som kan anses rimligt med hänsyn till det nuvarande publikunderlaget.
- b) Otillbörlig uppreklamering av vissa, framför allt utländska tonkonstnärer förekommer för att öka publiktillströmningen, vilket leder till stjärnkult hos publiken och därmed skymmer musikens egna värden.
- c) Endast ett ringa fåtal av de svenska tonkonstnärer, som — med statliga medel — erhållit sin solistiska utbildning vid musikhögskolan, engageras av de nuvarande privata konsertarrangörerna. Detta hänger givetvis samman med det förhållandet, att konsertarrangörsverksamheten i främsta rummet bedrivs i vinstsyfte; man är endast villig att satsa på sådana solister, som redan har ett publikt namn. Utredningar, som gjorts under 1950-talet, har visat *dels* att av de ca 600 engagemangstillfällen, som årligen yppat sig vid orkester- och kammarmusikföreningar, unge-

fär hälften besätts av utlänningar; dels att endast en försvinnande minoritet av de högskoleutbildade svenska solistiska tonkonstnärerna kan leva på sitt yrke — den överväldigande majoriteten tvingas söka sin utkomst på andra områden, främst som pedagoger, eller helt lämna musiken. Mot denna bakgrund ter sig upprätthållandet av musikhögskolans solistklasser skäligen meningslös.

För att råda bot på dessa för svenskt musikliv utomordentligt allvarliga olägenheter och för att få till stånd en ändamålsenlig och konstnärligt medveten uppbyggnad av konsertväsendet, motsvarande vår nuvarande musikutbildnings krav, måste en central konsertbyrå med statligt stöd upprättas.

En sådan statlig konsertbyrå bör ha till uppgift att arrangera konserter av skilda slag för såväl inhemska som utländska tonkonstnärer.

Målsättningen för denna verksamhet bör vara att i första rummet i intimt samarbete med de stora folkrörelserna, framför allt bildningsrörelsen, söka bredda det nuvarande publikunderlaget för den levande seriösa musiken, främst solist- och kammarmusiken. Detta kan ske genom planmässigt utformad turnéverksamhet av enskilda eller i smärre ensembler framträdande tonkonstnärer, i första rummet till sådana områden, som eljest sällan eller aldrig får någon kontakt med levande musik, framförd av kvalificerade tonkonstnärer. Turnéverksamheten bör även — där så är möjligt — innefatta konserter i skolorna på ordinarie skoltid. Detta skulle innebära att den turnerande tonkonstnären (resp. tonkonstnärerna) ger en skolkonsert samma dag som den ordinarie konserten senare på kvällen äger rum. Dessa skolkonserter bör kunna arrangeras för rimliga kostnader, eventuellt genom anslag från skola och kommun.

Betydelsen av sådana skolkonserter kan icke överskattas, därom vittnar tillräckligt de positiva erfarenheter som skolkonsertverksamheten i de större städerna givit. Upplagda på rätt vis och med korta, kåserande introduktioner till den musik och de tonsättare, som skall framföras, kan sådana skolkonserter få en enorm betydelse för fostran av den stora framtida musikpublik, som är målet för alla strävanden på musikens område.

Den statliga konsertbyråns verksamhet bör inriktas på att på orter, där så är möjligt, så småningom söka göra konsertturnéerna till en fast institution. Detta kan ske genom uppbyggande av en *rikskonsertorganisation* i samma stil som den sedan 1934 verksamma Riksteatern, grundad på lokala organisationer och med ett fast abonnemangssystem. Den statliga konsertbyrån bör redan under sitt första verksamhetsår genom samarbete med eventuella redan existerande lokala musikföreningar och andra intresserade söka stimulera till bildandet av en sådan riksomfattande publikorganisation för det svenska konsertväsendet. Statliga anslag till sådan verksamhet synes oss vara en nödvändig komplettering till de stipendieanslag för tonkonstnärer, varom äskas i årets statsverksproposition.

Som redan sagts bygger denna motivering på innehållet i den utredning

om Musiklivet i Sverige som avlämnades i september 1953. Många av de brister som präglade vårt lands musikliv den gången är alltså olösta. Man behöver inte läsa länge i MU:s 447 sidor tjocka volym förrän man får fullt klart för sig, att musiken hör till de mest eftersatta kulturområdena och att bristen på statligt stöd inte står i någon som helst rimlig proportion till vårt samhälles resurser. Sedan 1953 har dessutom nya faktorer tillkommit som ytterligare accentuerar behovet av åtgärder. Det måste anses vara både angeläget och nödvändigt att denna eftersläpning ersätts med en rejäl insats i enlighet med kulturens allra bästa traditioner och uppgifter.

Med stöd av ovanstående hemställas,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om en utredning angående inrättandet av en statlig konsertbyrå med beaktande av de i denna motion framförda synpunkterna.

Stockholm den 26 januari 1962

Oskar Lindkvist

Stellan Arvidson